

Герасименко С. С.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри статистики,
ІТ та математичних методів в економіці;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, (м. Київ)

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ КОРПОРАЦІЄЮ

В останні роки в світі та економіці збільшується інтерес до питань, пов'язаних з процесами глобалізації. У цих умовах, одним з засобів, який все частіше застосовується до вирішення завдань управління є контролінг.

Ефективна діяльність СПД обумовлюється, в першу чергу, забезпеченням перевищення доходів над витратами, а тому і функціонування контролінгу має бути скероване на забезпечення досягнення цієї мети застосовуючи інформацію, що містяться у відповідних бюджетах.

Як відомо, потреба вирішення завдань розвитку СПД визначає необхідність застосування фіксованого(стабільного) та гнучкого (змінного) бюджетів. В разі використання контролінгу в корпораціях їх важливою його складовою стає операційний бюджет, що поділяється на окремі бюджети по окремих напрямках діяльності (операціях) та бюджет прибутків та збитків, який містить зведені результати по операціях, що в свою чергу становлять базу фінансового бюджету, за виконання якого забезпечується ефективність діяльності СПД.

Для того, щоб бюджети відігравати свою роль в управління СПД, вони повинні, в міру впливу часу, коригуватися відповідно до фактичних умов, які склалися і в яких здійснюються фінансово – господарські операції. Обумовлено це тим, що через деякий час, в порівнянні з моментом складання, початковий (вхідний) бюджет стає неактуальним у зв'язку, в першу чергу, із відхиленнями фактичних рівнів показників від планових, що – як вказувалось вище – впливає на величину змінних витрат.

Тому починаючи з певного рівня відхилень бюджет потребує перерахунку у т.з. еластичний бюджет.

В той же час:

- ✓ *перерахунок вхідних бюджетів в еластичні вимагає зміни тільки величини змінних витрат,*
- ✓ *відхилення фактичної зміни запасів від передбаченої у вхідному бюджеті, що вимагало б перерахунку постійних витрат, не враховують і перерахунок не здійснюють.*

Для виконання аналізу відхилень має бути організований облік за всіма статтями, напрямками та центрами виникнення витрат. Але слід підкреслити, що метою аналізу не є контроль витрат. З'ясовані, за результатами аналізу, причини відхилень тільки становлять базу для прийняття відповідних управлінських рішень з метою запобігання негативним відхиленням у подальшому.

Використання стандартних – планових та фактичних – бюджетів цехових витрат та калькуляції собівартості дозволяє здійснити поасортиментний аналіз відхилень. В свою чергу, використання еластичного бюджету та РЗВ, складеного за фактичними результатами діяльності СПД, дозволяє здійснити завершальний етап аналізу витрат, визначивши вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на результати діяльності.

Більшу деталізацію такого аналізу надає використання інформації, яку надають операційні бюджети. Потреба у структуризації операцій визначає принципову відмінність між традиційним та поопераційним обліком. Зокрема, це стосується обліку непрямих витрат розподіл яких в поопераційному обліку здійснюється відповідно зі структурою виробництва, яка в свою чергу обумовлює структуру та кількість операцій.

Тобто, в традиційному обліку відповідальність за виконання бюджету непрямих витрат (їх планування, контроль та забезпечення виконання) покладається на керівників підрозділів СПД. В той час, як в поопераційному обліку використовується підхід, який враховує витрати при виконанні кожної операції, пов'язаної з виготовленням виробу.

І хоча, за результатами порівнянь, завжди можна зауважити значні відмінності собівартостей окремих виробів, що – в свою чергу – обумовлює відмінності в рентабельності їх виробництва, більш обґрунтованими для планування цін і тарифів є величини собівартості, визначені на базі операційних бюджетів.

Узагальнюючи наведене, можна дійти висновку, що ефективно управління сучасним великим підприємством метою діяльності якого є отримання запланованого прибутку, розмір якого обумовлюється відповідною працею великої кількості працівників, чиї взаємопов'язані дії забезпечують виконання певних операцій для виробництва та реалізації визначеного асортименту товарів та послуг, можливе за умов застосування до аналізу поточних результатів оперативної, надійної та детальної інформації з метою виявлення та усунення причин, що заважають досягненню вказаної мети. Використання різних форм бюджетування на СПД дозволяє вирішити більшість завдань, пов'язаних із розробленням необхідних для організації роботи окремих підрозділів та СПД в цілому планових бюджетів, веденням оперативного обліку, врахуванням його інформації для корегування бюджетів, використання інформації скорегованих бюджетів для продовження діяльності СПД, скерованої на досягнення основної мети, навіть в умовах, що змінилися.

Список використаних джерел

1. Статистичне забезпечення управління : навч. посібник / А.В. Головач, Н.А. Головач, В.Б. Захожай. Київ : КНЕУ, 2005.

2. Бюджетування в управлінні: конспект лекцій [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 155 с. URL:<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2ec9afd5-fedd-4fc3-ad4f-5db1dd83fe17/content>

3. Контролінг : навчальний посібник / за заг. С. С. Герасименко. Київ : Національна академія управління, 2011. 100 с.

4. Управлінський облік. Підручник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, А. І. Ясінська, Т. І. Воскресенська, Н. О. Микитюк. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2023. 672 с.

Грабчук І. Л.,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри;
Державний університет «Житомирська політехніка» (м. Житомир)

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ СИСТЕМ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ КРАЇН СВІТУ

Ефективна боротьба з фінансовими злочинами, включно з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму, потребує всебічного розуміння багатогранної динаміки, яка лежить в основі цього виду злочинної діяльності. Розуміння систем ефективності фінансового моніторингу та покращення розуміння заходів протидії відмиванню грошей, протидії фінансуванню тероризму можливе через оцінювання показників протидії корупції, рівня тероризму та злочинності.

Високий рівень злочинності, що вказує на більший ризик фінансових злочинів, підкреслює потребу в надійних системах фінансового моніторингу. Ці системи використовують алгоритми та аналітику даних для виявлення незвичних моделей транзакцій, допомагаючи установам ідентифікувати відмивання коштів та іншу незаконну фінансову діяльність.

Міжнародні стандарти, зокрема такі як FATF, забезпечують основу для ефективних систем фінансового моніторингу. Системи фінансового моніторингу є критично важливим компонентом у впровадженні стандартів FATF у сфері протидії відмивання коштів та фінансування тероризму. Ці системи допомагають фіскальним органам влади контролювати транзакції, виявляти сигнали про підозрілі дії та повідомляти про підозрілу діяльність, узгоджуючи увагу FATF з дотримання нормативних вимог і запобігання фінансовим злочинам.

Синергія між цими елементами підкреслює цілісний підхід, необхідний для підтримки цілісності глобальної фінансової системи. Використовуючи передові системи фінансового моніторингу, які керуються міжнародними стандартами, встановленими FATF, країни можуть ефективно протистояти багатогранним викликам, пов'язаним з корупцією, тероризмом і злочинністю, таким чином зміцнюючи глобальні зусилля по боротьбі з незаконною фінансовою діяльністю.

Індекс сприйняття корупції, розроблений Transparency International, пропонує цінну інформацію про глобальний ландшафт корупції. Навіть країни з